

Posudek vedoucího magisterské diplomové práce

Václav Nájemník: Zdeněk Nejedlý a Litomyšl 1918-1938. Univerzita Karlova-Pedagogická fakulta (Katedra dějin a didaktiky dějepisu). Praha 2009. 120 s. (včetně 13 obrazových příloh), tj. cca 165 normostran.

Málokdo je tak predestinován zhostit se náročného úkolu a vyložit komplikované vztahy, které spojovaly Zdeňka Nejedlého s jeho rodným městem, jako Václav Nájemník. Již na první pohled má všechny předpoklady. Pochází z Litomyšle, zná tamější prostředí, přímé potomky lidí, kteří Nejedlého znali, i několik dosud žijících pamětníků, chovajících vůči rozporné, leč výrazné osobnosti českých dějin 20. století nejednoznačné pocity. Navíc se diplomant zajímá o politický a kulturní život i jejich vzájemné souvislosti, což je nepochybná výhoda. Téma samotné pak nebylo dosud souhrnně zpracováno, nepočítáme-li graduační nepublikovanou práci Milana Staňka, zveřejněnou roku 1981 toliko v relativně stručném výtahu. I tato okolnost autora motivovala, aby k tématu přistoupil zodpovědně, ponořil se do fondů příslušných archivů i dalších institucí (osobní fond Zdeňka Nejedlého v Archivu AV ČR, Státní oblastní archiv Zámorsk, Regionální muzeum v Litomyšli) a přečetl relevantní odbornou produkci, byť nikoliv v úplnosti. Vytvořil si tudíž velmi slušné předpoklady, aby mohl předložit kvalitní magisterskou práci.

Přesto se při jejím opětovném pročitání nemohu zbavit dílčích rozpaků. V rozporu s názvem se Nájemník vrací ve snaze postihnout problém od samého počátku hluboko do minulosti a v první části se zabývá Zdeňkem Nejedlým jako historikem Litomyšlem, ač téma samotné a s ním související otázky (např. vztah mezi Nejedlým a Antonínem Tomíčkem, postavení Nejedlého monografií o dějinách Litomyšle v kontextu české historiografie a historické regionalistiky) bylo již několikrát zpracováno a autor k němu mohl přinést pouze drobné doplňky, většinou vytěžené z prostudované korespondence.

Badatelsky nesporně přínosnější je druhá část, poněkud nepřesně nazvaná *Společenské styky* a tvořená dvěma kapitoly, zabývajícími se politickými kontakty Zdeňka Nejedlého s předními litomyšlskými obyvateli i Nejedlého úlohou v kulturním životě města během tzv. první republiky. První je založena převážně na korespondenci Václava Drbohlava (Nejedlého listy Drbohlavovi chybí), který přerůstá v hlavního hrdinu kapitoly, neboť se snažil sloučit fascinaci zjevem uhrančivého levicového profesora se svým upřímným národoveckým politickým přesvědčením, zdánlivě neslučitelným s Nejedlého otevřenými prokomunistickými a prosovětskými sympatiemi. Ve skutečnosti tato symbióza nebyla natolik paradoxní, jak se zdá, neboť i Nejedlý byl bytostným národovcem, i když s vnějším „rudým“ nátěrem. Již tehdy se ale projevil rozporuplný vztah Litomyšle k proslulému rodákovi, když její představitelé odmítli udělit Nejedlému čestné občanství, což bral Drbohlav jako osobní prohru, rezignoval na politické aktivity v národně demokratické straně a odstěhoval se do Benešova. Druhá kapitola, částečně se tematicky překrývající

s předchozí, pak zachycuje především organizační a ekonomické pozadí tří velkých litomyšlských výstav, jejichž byl Nejedlý iniciátorem a které svou autoritou zaštitil (Alois Jirásek, Božena Němcová, Bedřich Smetana). Nájemník si ovšem všímá též dalších Nejedlého aktivit (smetanovské oslavy 1924), úzce spjatých s předními litomyšlskými občany, rodáky či lidmi svázanými s východočeským městem (František Lašek, František a Josef Pátové, Otto Popler, Josef Theurer, Jaromír Metyš, Karel Popelka, Zdeněk Wirth aj.). I zde, pomineme-li vzpomínkové stati či příležitostná ohlédnutí, tvoří pramenný základ korespondence s Václavem Drbohlavem.

Druhá část práce, obsahující Nájemníkův vlastní badatelský vklad, nicméně trpí určitou roztěkaností. Ta vyplývá jednak z tematického překrýváním, jemuž se nešlo zcela vyhnout, i přílišnou závislostí na prostudované korespondenci, kterou autor ve značné míře cituje a parafrázuje. Méně by zde asi znamenalo více. Sám za sebe dodávám, že napjatý vztah mezi dvěma Nejedlého obdivovatelkami, Marií Drbohlavovou a Annou Jiráskovou, nebyl podmíněn rozdílnými politickými názory, nýbrž diktovala jej ženská žárlivost a řevnivost. Anna Jirásková měla tehdy k Nejedlému více než blízko a Drbohlavová na ni kvůli tomu sočila. Ale to už bychom se dostali do sféry historického bulváru.

Závěr: Text Václava Nájemníka splňuje nároky kladené na magisterskou diplomovou práci. Proto ho doporučuji k obhajobě a navrhuji jej hodnotit známkou velmi dobře.

V Praze 12. září 2009